

ELENA BORUSEVIČIŪTĖ-ŠIDLAUSKIENĖ

NEIŠSIŽADU — NEIŠSIŽADĖSIU

Biografija — ištis lietuviška. Gimiau į Sibirą riedančiam traukiny — per paskutinius vežimus — 1951-ųjų spalį. Per patį Kristaus Prisikėlimą šešiametės kojytėmis pirmąsyk prisiliečiau prie tėvo išdauotosios, išgledotosios, A. Baranausko, Malronio posmais apraudotosios Lietuvos žemės. Porą dešimtmečių šildžiausi prie amžinatilsi senolės mums paliktos (netoli Šatrijos kalno) vienkiemio trobelikės židinio, kol pienovežis mirtinai partrenkė tėvą, o tėviškę užarė traktorius.

Tai, ko išmokau Luokės vidurinėje mokykloje, Vilniaus universitete, Šilalės rajono laikraščio redakcijoje, dirbdama kraštotyroje, bibliotekoje, lyg skruzdėlė po šapą tempiau į mokyklą — į Varnių, Telšių Žemaitės, trečiąją bei katalikų vidurines.

Bandžiau savo plunksną rašinėdama poezijos, prozos, publicistikos darbelius. Irgi dėl to, kad savo mokytojos J. Valgauskaitės-Mišlūnienės dėka vos ne du dešimtmečius jau dėstau lietuvių kalbą ir literatūrą. (Kalpti mokysi kitą rašyti, patį neėmusi plunksnos!..)

Svarbiausioji kūryba — tai mano mokiniai. Jie — eilėraščiai, novelės, sėkmės ir nesėkmės. Ir brangus man klekvienas iš jų, kaip brangi Svarstyklų žvalgūdyno nulemta klekviena mano gyvenimo vertė ar klaida, — niekieno neišsižadū ir, manau, nebeišsižadėsiu.

Niekados neišsižadėjau ir savo žemaičių (dounininkų) tarmės. Dėku dialektologijai dėstiusiam profesorui A. Girdeniui už tai, jog, rodos, suvokiau tarmės svarbą ir jaučiu pasididžiavimą savo žemaitiška tarne bei dvasia. Aš ir mano mokiniai žemaitukai mokomės bendrinės lietuvių kalbos tarytumei svetimoms — pagal taisykles, įkvėpdami jai gimtosios tarmės gyvybę. Ogi betarmini gaila klausytis, — jie įsivaizduoja, kad kalba taisyklingai, betgi barbarizmų tojų kalboj visa knibždėlyne. Žemaičiams nedraudžiu tarmiškai atsakinėti. Na, o po pamokos visada su vaikais kalbamės tik žemaitiškai. Tačiau kurti žemaitiškai vis nesiryžu...

MANO AUKLĖTINIAMS — PIRMOSIOS LIETUVOJE KATALIKŲ MOKYKLOS PIRMIESIEMS ABITURIENTAMS

Susipilsiu sterblėn
tartum obuolius...
Neprinokę eilėraščiai mano...
Ažuolais augti ne-
beišmokysiu...
Kur riedėsite jūs,
o benamiiai
Obelė laukinė —
prte vieskelio,
obelė gumbuota —
palaukėj...
Kur klajosit,
baltapūkliai vaikeliai
Kokie kryžkeliai, klystkeliai
laukiai
Sukas vėtroj malūnas,
vis sukas, —
mala mliltuosna
baltą svajonę...
Nesudužkit,
gyvi nekirmykite,
saldžiarūgščiai —
vaikai mano —
žmonės!..

x x x
Tavo buvimo
NUO ir IKI —
Amžinoji vienatvė.
Tik jai pateka sapnas,
Prašyta siela — dvyne
Tavajai sielai.
Ir neištartas, negirdėtasis
Žodis užgroja, —
Marionis veržiasi sielos,
Užbanguoja
Pagaliau būtyje (nebūtyt)
Vandenynas,
Virš jo — spinduliuojanti
Saulė (Mėnuot)...
Kyla, kyla, —
Susilėja kloniai ir erdvės...
Rytą —
Miražas —
Princesės pokylis, —
Pelenais apsižarsčiusi
Spingso našlaitė —
Vienatvė —

x x x
Šokio ritmu —
Susikabinę rankomis,
Kūnais, —
Per lopšinę, lėles,

Per svalgų gegužį,
Per rugiapūtę,
Per žilagalves valandas
Ties albumų albumais...
Šokio ritmu —
Susikabinę rankomis,
Kūnais.
O širdimįst
VIRŠ ŽEMĖS IR ŽEMĖJE
Ištūbuok
Kalp tą paparčio žydėjimo naktį
Iki pat medžio viršūnių,
Iki pat debesų.
Iki sielos visiško
apsvalgimo, —
Ištūbuok...
O paskum
Kalp tą paparčio nužydėjimo rytą
Iš medžio viršūnių,
Iš pat debesų,
Iš sielos visiško apsvalgimo —
Iš tų sūpuoklių stebuklo —
Iškelk.
Ranką paduok
Dienomis einančiai,
Kad joks žodžio akmuo
Žemėje neužmuštų.

NEIŠSIŽIURĖJAU

Mano sūnus mirė, o aš jo nepažinojau
(Osvaldus Fransa Jaunesnystis)

Mano namus sugriovė, o aš į juos neišžiūrėjau. Pripratau prie namų ir užmiršau iš arčiau į juos pasižiūrėti. Dabar, piešdama atminty įvairiausių jų eskizus, suprantu, kaip nebeatitaisomai save nuskriaudžiau, į namus amžiams neišžiūrėjusi.

Įtempusi smegenis, bandau prisiminti. Išnyra tik viena, kita. Ta obelis — alyvinė, kur džiūvo, dar prieš namų sugriovimą, — iš kurios pusės traktoriaus buvo nubrodinta? Juk, jei būčiau geriau išžiūrėjusi, būčiau aprišus, išgydžius!

Kibiras — tas, grandine pritaistas prie šulinio rentinio, — kuriam šone buvo prakiuręs? Juk, jei būčiau akyliau pasižiūrėjusi, skylę bent moliu užlipdžius, kiek vandens perpilant į iš trobos atsineštą kibirą, pašaliais nebūt nutekėję!

Rugių, — tų kelių saujų, kurias tėvas duonai, naminei, kaip įprasta, pasėjo, bet numiręs nebegalėjo nupjauti, iškulti, — laiku nesužiūrėjau. Juk būt grūdai žemėn nenubirę, po laiko nesudygę, neužderėję, žinia, jau prie svetimų.

— Pabūk namuose. Pabūk dar truputėli! — maldavo motina. Neturėjau laiko. Laukė mokslas, darbas. Namai nepabėgė. Vis buvau nežmonišškai užsiėmusi. Turiu mokslą, darbą. Komunalinį butą. Tik nebeturiu namų. O gal aš jau grioviau namus, džiūstant obeliai, pašaliais tekant šulinio vandeniui, byrant žemėn neiškultiems grūdams?! Sugriovė mano namus. O aš į juos neišžiūrėjau. Gal dėl to, kad neišžiūrėjau?..

Bet aš žinau, kad turėjau namus! Ir to iš manęs nieks nebegali atimti.